

ἔχέτω τὰς αἰτίας, ἥτις ἤδη, σήμερον, κατὰ τὴν εὐτυχῆ ταύτην ἐποχὴν μας, παρίσταται οὐχὶ πλέον με ῥομφαίας καὶ ὅπλα ὀπλισμένη — ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἀδυναμίαν καὶ ἐξασθένεισιν αὐτῆς ἀναφαίνονται ἐνίοτε ἡ ὀργὴ καὶ αἱ ἀπειλαί! Ἡ Ποντιφικὴ ἐκείνη ἀγέρωχος καὶ ἀντιχριστιανικὴ ἐξουσία, κύριοι, κρατεῖ πλέον εἰς χεῖρας αὐτῆς ἐσβεσμένους μόνον κεραυνούς, ἀλλ' ὁ ἀφωπλισμένος αὐτῆς βραχίον ἀπειλεῖ εἰσέτι τὸν κόσμον ἐκ τῶν δωδεκακισχιλίων βαρυταλάντων αἰθουσῶν τοῦ Βατικανοῦ καὶ διαμαρτύρεται κατὰ τοῦ μεγαθύμου Βίκτωρος Ερμανουήλ καὶ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ.
(ἀκολουθεῖ).

Διογ. Χαρικλῆς.

**ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΟΛΚΗΣ
ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΜΥΡΝΑΙΚΩΝ
ΣΤΑΘΜΩΝ
ΤΟΥ ΜΟΥΣΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓ. ΣΧΟΛΗΣ.**

Πρὸς ἀνέυρεσιν τοῦ πραγματικοῦ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα βάρους ἐκάστου τῶν ἀνακαλυπτομένων σταθμῶν γενικὸς κανὼν ἐστὶ νὰ μὴ δίδηται αὐτῷ ἀμέσως τὸ πρὸς τὸ νῦν αὐτοῦ βάρος ἀντιστοιχοῦν ἀρχαῖον τι σταθμικὸν σύστημα· διότι ποτὲ μὲν, ἐνεκασκωρίας καὶ διαφόρων προσκεκολλημένων ὑλῶν, ἔλκουσι ταῦτα σταθμὸν πλεῖω τοῦ κανονισμένου, ἄλλοτε δὲ, ἐνεκα φθορᾶς καὶ ἐλλείμματος, ἔλλαπτον τοῦ δέοντος. Ἐνῶ λ.χ. ἡ σολώνειος μνᾶ, κατὰ τὰς νεωτέρας ἐρεῦνας, ἀντιστοιχεῖ πρὸς γαλλ. γραμμ. 436,6 διὰ τὴν πρώτην μὲν αἰτίαν εὐρίσκονται μναῖ ἔλκουσαι γραμμ. 446. 450. 460 κτλ., διὰ δὲ τὴν δευτέραν, εὐρίσκονται ἕτεραι ἔλκουσαι γραμμ. 422, 427, 440 κτλ. Πρὸς εὐρεσιν λοιπὸν τῆς ἀληθείας ζητητέον τίς ἡ ἐποχὴ ἐκάστου σταθμοῦ, τίς ἡ κατάστασις αὐτοῦ, καὶ, εἰ τὸ σχῆμά ἐστὶν ὅμοιον γνωστοῖς

ἤδη σταθμοῖς ὀρισμένου βάρους· διότι ἐὰν π.χ. σταθμὸς τις τετραγώνου σχήματος ἔλκη μνᾶν 440 γραμμ., ἕτερος σταθμὸς τοῦ αὐτοῦ μὲν σχήματος, ἀλλ' ἐφθαρμένος εἴτ' ἐν τῷ μέσῳ, εἴτ' εἰς τὰς ἄκρας, ἐστὶ μὲν καὶ οὗτος μνᾶ, ἀλλ' ὀλιγωτέρων ἐκείνου γραμμάτων.

Κατὰ τὴν μέθοδον λοιπὸν ταύτην θὰ προσπαθήσω ἐνταῦθα νὰ ὀρίσω, ὡς οἶόν τε, τὴν ἀρχαίαν ὀλκὴν ἐκάστου σμυρναϊκοῦ σηκώματος τοῦ Μουσείου τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς, διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ἡ παρούσα πραγματεία ὡς δεύτερον, οὕτως εἰπεῖν, μέρος τοῦ πρὸ διετίας ἐκδοθέντος καταλόγου μου, ἐν ᾧ ἀπλᾶν μόνον περιγραφὴν αὐτῶν ὡς γνωστὴν ἐποιήσαμην. 1)

I

Εἰς ἐκάστην πόλιν, ἐν ᾗ ἀνεκαλύφθησαν πολλὰ καὶ ποικίλα σταθμά, παρετήρησαν οἱ σταθμολόγοι ὅτι κατὰ τὴν νῦν αὐτῶν ὀλκὴν δὲν δεικνύεται εἰ μόνον ἀρχαῖον σταθμικὸν σύστημα, ἀλλὰ πολλὰ καὶ διάφορα. Ἐκ τῆς νῦν λ.χ. ὀλκῆς τῶν ἀθηναϊκῶν σηκωμάτων ἀνεγνωρίσθησαν ἕξ ἡ ἐπὶ τὰ συστήματα. Κατὰ ταύτην λοιπὸν τὴν γενικὴν παρατήρησιν καὶ τὰ ἐν Σμύρνῃ εὑρεθέντα καὶ συνεχῶς εὐρίσκόμενα, ἐν τῇ ὀλκῇ αὐτῶν ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τὸ ῥωμαϊκόν, πτολεμαϊκόν, περσικόν καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὸ ἀττικὸν σύστημα, ὅπερ ἦν κυρίως τὸ ἐπικρατήσαν ἐνταῦθα καθ' ὅλην τὴν μακεδονικὴν ἐποχὴν, καθὼς ἀποδείκνυσι καὶ τὸ νῦν βάρος τῶν ἐπὶ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ κοπέντων ἀργυρῶν τῆς πόλεως νομισμάτων.

Καὶ τοῦ ἀττικοῦ μὲν συστήματος σταθμὸν ἔλκουσι τὰ ὑπ' ἀριθ. 63, 87, 98, 102, 214, 135, 138 καὶ 191. Καλεῖται δὲ σύστημα ἀττικὸν τὸ ἔχον μνᾶν ἔλκουσαν γραμμ. 436,6. Ἡ μνᾶ αὕτη λέγεται καὶ

1) Ἐν τῇ πραγματείᾳ ὅμως ταύτῃ περιγράφονται καὶ τινὰ μὴ ἀναφερόμενα ἐν τῷ καταλόγῳ· ἐπειδὴ ἔκτοτε ἐπλουτίσθη ἡ συλλογὴ διὰ περισσοτέρων ἐτι σταθμῶν τῆς Σμύρνης.

σολώνειος· ὑπῆρχε δὲ καὶ ἑτέρα ἐν Ἀττικῇ μνᾷ, ἡ ἐμπορικὴ καλουμένη, ἥτις εἰσῆχθη ἐν Ἀθῆναις κατὰ τὴν 148ην ὀλυμπιάδα καὶ ἥτις εἶλε πεντήκοντα ἔτι δραχμῶν τῆς σολωνείου. 4)

Ἐκ τῶν ὀκτὼ λοιπὸν τούτων σταθμῶν τῆς Σμύρνης βαρύτερός ἐστιν ὁ ὑπ' ἀριθ. 63, ὅστις ἔλκει γραμμ. 910 καὶ ἐπὶ τῆς μιᾶς αὐτοῦ ἐπιφανείας φέρει τὴν ἐπιγραφὴν ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ 2), ἥς τὸ σχῆμα τῶν γραμμάτων δείκνυσιν ὡς ἐποχὴν τοῦ σταθμοῦ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς συστάσεως τοῦ περγαμηνοῦ βασιλείου. Κατὰ τὸ σημερινὸν δὲ αὐτοῦ βάρος ἀντιστοιχεῖ πρὸς δύο μνᾶς ἀττικὰς ἐλκούσας ἀνὰ 455 γραμμ. ἅτινα ὅμως δὲν πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὡς τὸ ἀκριβὲς ἐκάστης αὐτῶν βάρος, διότι ὑπάρχουσι μικρὰ τινα ἐλλείμματα εἰς τὸν σταθμὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἐπικόλλησις ἱκανῆς ὕλης. Μνᾶς δὲ σταθμὸν ἔλκει ἐκ τῶν λοιπῶν ὁ ὑπ' ἀριθ. 87, ὅστις φέρει τὴν ἐπιγραφὴν ΑΓΟΡΑΝΟΜΟΥ ΘΗΣΕΟΥ ΣΜΥΡ ΤΒ· ἔλκει δὲ γραμμ. 447 *). Πρὸς τὸ βάρος δὲ τούτου ἀντιστοιχεῖ σχεδὸν ἑτέρα μνᾷ εὑρεθεῖσα ἐν Ἀθῆναις καὶ ἔλκουσα γραμμ. 446 **).

4) Ὁρα C.I.G. ἀριθ. 133. «Ἀγέτω δὲ καὶ ἡ μνᾷ ἡ ἐ(μ)πορικὴ Στεφανηφόρου δραχμᾶς ἑκατὸν τριάκοντα καὶ ὀκτώ πρό(ς) τὰ στάθμια τὰ (ἐν) τῷ ἀργυροκοπ(εῖ) καὶ (ἐχέτω) ῥοπήν (Στεφανηφόρου) δραχμᾶς δέκα δύο, καὶ πωλε(ι)ῶσαν πάντες τὰλλα (π)άντα ταύ(τη) τῇ μνᾷ, (πλήν) ὅσα πρὸς ἀργύριον διαφρήδην εἴρηται π(ω)λεῖν, ἰσάντες τὸν πῆχυν τοῦ ζυγοῦ ἰσοῦροπον, ἄγοντα τὰς ἑκατὸν-πεντήκοντα ὀ(ρ)αχ(μᾶς) τοῦ Σ(τεφανηφ)όρου.»

2) βλ. Σμυρναϊκὰ σταθμὰ σ. 48 καὶ πίν. 2ον.

3) βλ. Σμ. Στ σ. 48 καὶ 49 πίν. 5.

*) Ὁρα Schillbach, de ponderibus ἐν Ann. d. Instit. 1865 σ. 496 ἀρθ. 33. — Ὑποπτεύω ὅτι ὁ σμυρναϊκὸς οὗτος σταθμὸς κατασκευάσθη πρὸ ὀλίγων χρόνων ἐν ἀρχαίᾳ μῆτρᾳ μνᾶς, κατεχομένη ἰσῶς ὑπὸ τινος τῶν ἐνταῦθα ἀρχαιοσκηπῶν, ὧν ἔργα εἰσὶ καὶ τὰ ὑπ' ἀρθ. 97 καὶ 106, ὡς καὶ τὰ ὑπ' ἀρθ. 95 καὶ 96 σταθμὰ, ἅτινα, ἀγνοῶν τότε τὸ κλῆθρον αὐτῶν, περιέγραψα ἐν σ. 49 τοῦ καταλόγου μου, προστιθεὶς καὶ τὴν εἰκόνα ἐνός ἐξ αὐτῶν.

Ἡμίμναιον δ' ἐστὶν ὁ ὑπ' ἀριθ. 402, ὅστις οὐδὲν σύμβολον φέρει, ἀλλ' ἐστὶν ἀπλοῦν τεμάχιον μολύβδου, τετραγώνου σχήματος (μήκ. 0,04 ὑψ. 0,045 πλάχ. 0,011) καλῶς διατηρούμενον· ἔλκει δὲ γραμμ. 220 *).

Τὰ δὲ ὑπ' ἀριθ. 98 καὶ 214 εἰσὶν εἰκοσάδραχμα, ἔχοντα, τὸ μὲν, σχῆμα τετραγωνικόν, τὸ δὲ, κολοβῆς πυραμίδος. Τὸ πρῶτον ἔλκει γραμμ. 89, τὸ δ' ἕτερον 88 **). Σημειωτέον δὲ, ὅτι πλὴν ἐνὸς εἰκοσαδράχμου τοῦ ἐν Βερολίνῳ βασιλικοῦ Μουσείου, ἔλκοντος γραμμάρια 87,4, οὐδὲν ἕτερον ὑπῆρχε γνωστὸν, οὕτινος τὸ νῦν βάρος νὰ πλησιάζῃ πρὸς τὸ κανονισμένον τοῦ εἰκοσαδράχμου.

Τοῦ ἀττικοῦ συστήματός εἰσιν ἔτι καὶ τὰ ὑπ' ἀριθ. 135, 138 καὶ 491, ὧν τὸ μὲν, δραχμὴ, τὸ δὲ διώβολον καὶ τὸ ἕτερον δίδραχμον. Ζυγίζει ἡ μὲν δραχμὴ 4,6, τὸ δὲ διώβολον γραμμ. 4,5 καὶ τὸ δίδραχμον γραμμ. 8.342.

Καὶ ταῦτα μὲν εἰσὶ τοῦ ἀττικοῦ συστήματος. Πτολεμαϊκοῦ δὲ τὰ ὑπ' ἀρ. 440, 421, 71 καὶ 193. Γνωστὸν δὲ ὅτι ἡ πτολεμαϊκὴ μνᾷ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἰταλικήν, ἥτις εἶλε μίαν καὶ ἡμίσειαν λίτραν, ἥτοι γραμμ. 490,563. Εἰς τὸ σύστημα τοῦτο ὁ κ. Schillbach ἐκ τῶν ἐν τῷ σπουδαιοτάτῳ αὐτοῦ καταλόγῳ σταθμῶν ἀπέδωκε πάντα τὰ φέροντα ἀμφορέα ἢ χελώνην· ἐκ τούτων ὅμως οὐδὲν πλησιάζει πρὸς τὸ κανονισμένον τῆς μνᾶς τῆς τῆς βάρους.

Τοῦ συστήματος λοιπὸν τούτου ὁ βαρύτερος σταθμὸς ἐστὶν ἐπτάδραχμον, ὁ δὲ μικρότερος τρίδραχμον. Καὶ ἐπτάδραχμον μὲν ἐστὶν ὁ ὑπ' ἀριθ. 440 ἔχων σχῆμα τετραγωνικόν· ἔλκει δὲ γραμμ. 34.722 ***)

*) Ὁ κ. Schillbach (ἐνθ. ἀνωτ. σ. 498 ἀρθ. 34 καὶ 34a) περιγράφει δύο ἡμίμνια ὧν τὸ μὲν ἔλκει γραμμ. 223,5 τὸ δὲ, γραμμ. 225.

**) Ὑπὸ τὴν βάσιν αὐτοῦ φέρει ἐκτυπὸν δοχείου. Ὁρα Σμυρ. Σταθ. σ. 20 ἐνθα ἡ λέξις «κοσμήματος» πρέπει νὰ διορθωθῇ εἰς «δοχείου».

***) Τὰ ἐπ' αὐτοῦ ἐγγεγραμμένα ΙΝ, ἅτινα οὐδὲν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ δηλοῦσι, ἐνεχαρέ-

Δίδραχμον δὲ τὸ ὑπ' ἀριθ. 193 ἔλκον γραμμ. 10. Τετράδραχμα δ' εἰσι τὰ ὑπ' ἀριθ. 121 καὶ 71, ὧν τὸ πρῶτον ἐκ μαλύβδου καὶ σχήματος τετραγωνικοῦ ἔλκει δὲ γραμμ. 20· τὸ δεύτερον ἐκ σιδήρου καὶ τοῦ αὐτοῦ σχήματος ἔλκει δὲ γραμμ. 19,7. Τὴν τετράδραχμον ὀλκήν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 121 σταθμοῦ δηλοῦσι καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ ἐγκεχαραγμένα Δ<, ὧν τὸ μὲν Δ δηλοῖ τὸν ἀριθμὸν 4 τὸ δὲ παρ' αὐτῷ γωνιώδες σημεῖον, δραχμὴν. Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ σημεῖον τοῦτο < ὅπερ, κατὰ τὰ σωζόμενα κείμενα τῶν ἀρχαίων μετρολόγων, ἔχει τὴν σημασίαν ταύτην 1), ἐπ' οὐδενὸς τῶν μέχρι σήμερον γνωσθέντων σταθμῶν δείκνυται, ὡς ὁμολογεῖ ὁ κ. Schillbach 2), καὶ ὅτι νῦν πρῶτον φαίνεται ἐν τῷ σμυρναϊκῷ τούτῳ σταθμῷ.

χθησαν ὑπὸ χειρὸς ἀρχαιοκαπήλου πρὸς καλλιτέραν ἴσως ἐκτίμησιν αὐτοῦ. Ὁ σταθμὸς οὗτος, εὐρισκόμενός ποτε παρὰ Gonzenbach, ἐδημοσιεύθη καὶ εἰκονίσθη ὑπὸ τοῦ ἐλλογίμου κ. Schillbach (de pond. σ. 192. πρὸς ἀριθ. 95 σ. 240 καὶ πίν. XI γ' ἀριθ. 93) θεωρήσαντος αὐτὸν ὡς οὐγγίαν· ἔλκει δὲ κατὰ τὴν σημείωσιν τοῦ γραμμ. 34,72.

1) Fr. Hultsch, Metrol. script. rel. I, 56a, 6. «Πλάγιον δὲ Δ εἰς μὲν τὰ δεξιὰ ταῖς κεραταῖς νέαν δραχμὴν δηλοῦν, <, εἰς δὲ τὰ εὐώνυμα, ἡμίσεια >». 56δ, 16 «Αἱ δὲ δύο γραμμαὶ συμπίπτουσιν κατὰ θάτερον μέρος ὥστε γινώσκοντες ποιεῖν ἐμφερὲς ταῖς τοῦ Κ δύο κεραταῖς ταῖς πρὸς τῇ ὀρθῇ γραμμῇ σημαίνουσι δραχμὴν <, τὴν συνωνύμως καὶ ὀλκήν καλουμένην.». Πρὸς 66, 6.

2) De ponderibus σ. 165 «Scriptores veteres, volunt drachmam significari nota <, hanc vero equidem in nullo ponderi inveniri». Σημειωθήτω ἐνταῦθα ὅτι τὸ σημεῖον τοῦτο ἀπηντήθη ἐπὶ ἀθηναϊκῆς ἐπιγραφῆς μετ' ἄλλων πολλῶν, περὶ ὧν σοφὰς καὶ ἐκτεταμένους παρατηρήσεις ἐποίησεν ὁ κ. Π. Εὐστρατιάδης. Βλ. Ἀρχαιολ. Ἐφημερ. Β'. περιοδ. σ. 557—578. Καὶ ἐπὶ τινος λεσδιακῆς ἐπιγραφῆς δημοσιευθεῖσας προσηχῶς ἐν τῷ τρίτῳ τεύχει τῶν ἐπιγραφῶν τοῦ «Μουσ. καὶ τῆς Βιβλιοθ.» τὸ σημεῖον τοῦ τοῦ πάντῃ ὡς ἐξῆς Ἐπειδὴ δὲ πιθανὸν νὰ

ἀμφιβάλλῃ τις περὶ τῆς σημασίας τοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιγραφῆς ταύτης σημείου γνωστοποιῶ ὅτι ἐν τῷ ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς διατηρουμένῳ χειρογράφῳ τοῦ Διοσκορίδου πανταχοῦ

τοῦ περσικοῦ δὲ συστήματός εἰσι τὰ ὑπ' ἀριθ. 124.226 καὶ 139. Τὸ πρῶτον φέρει τὸ σημεῖον , ὅπερ ἐξέλαβον ἐν ἀρχῇ ὡς ZE 1). Τὰ δ' ἑτέρα εἰσι ἀσύμβλητα καὶ σχήματος τετραγώνου. Τὸ πρῶτον ἔλκει γραμμ. 16,6, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τρεῖς δραχμάς περσικῆς μνᾶς ἐκ γραμμ. 553.333... τὸ δεύτερον γραμμ. 16, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τρεῖς ἐπίσης δραχμάς μνᾶς 533.333... τὸ δὲ τρίτον ἔλκει γραμμ. 5,5, ἀντιστοιχοῦντα πρὸς δραχμὴν μνᾶς 550 γραμμ. Τὸ κεκανονισμένον δὲ τῆς περσικῆς μνᾶς βάρος ἐστὶ 544 γραμμ. Εὐρέθησαν ἄρα μναὶ ἔλκουσαι πλεῖον τούτου, ὡς λ.χ. αἱ ἐν Χίῳ εὐρεθεῖσαι, ὧν ἡ μὲν μετ' ἐπιγραφῆς MNA ἔλκει γραμμ. 547, ἡ δὲ μετ' ἐπιγραφῆς ΔΥΟ MNAI γραμμ. 1124,40 ἅτινα δι' ἐκάστην μνᾶν δίδουσι γραμμ. 562, 05. *)

Τὸν δὲ ὑπ' ἀριθ. 132 σταθμὸν 2), ὅστις ἔλκει γραμμ. 51,4, τὰ ὅποια ἀντιστοιχοῦσι πρὸς δεκάδραχμον μνᾶς 514 γραμμ., δυνάμεθα νὰ πλησιάσωμεν πρὸς τὴν ἀκριβῆ ὀλκήν τῆς περσικῆς μνᾶς ἐὰν προσθέσωμεν ἐν ἑτι γραμμάριον, ὅπερ ἕνεκα τῆς παλυκαιρίας καὶ τῆς προστριβῆς φαίνεται ὅτι ἀπωλέσθη. Τὸ ἀρχαῖον δεκάδραχμον τοῦ σταθμοῦ βάρος δεικνύει καὶ τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἐντετυπωμένον Δ, ὅπερ, ἐὰν μὴ προηγήται ἢ ἔπηται ἑλληνικῷ ἀριθμῷ, δηλοῖ δεκάδραχμον. 3)

Ἡ ἐν Σμύρνῃ χρῆσις τοῦ περσικοῦ συστήματος τοῦ σημείου τῆς δραχμῆς εἶνε γεγραμμένον ὡς ἐξῆς

1) Βλ. Σμυρναϊκὰ Σταθμὰ σ. 2¹.

*) Ὁρα Longperier ἐν Annal. dell' Istituto 1847, σ. 334.—C.I.G.n. 8533, 8535.—Schillbach, ἐνθ. ἀνωτ. σ. 204, ἀριθ. 73a, 73b.—J. Brandis, Das Muenz=Mass=und Gewichtwesen in Vorderasien, σ. 154.

2) Βλ. Σμυρν. σταθ. σ. 20.

3) Ἡ σημασία αὕτη τοῦ γράμματος ἐπιβεβαιούται ἐκ δύο δεκαδράχμων ἀνακαλυφθέντων ἐν Ἀθήναις, ὧν ἕκαστον ἐπὶ τῆς μνᾶς ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ ἐπιφανείας φέρει τὸ Δ. Προσεπιβεβαιούται δὲ καὶ ἐκ δύο εἰκοσαδράχμων σταθμῶν τῆς αὐτῆς πόλεως φερόντων ἐκάστου ΔΔ=10+10. Ὁρα δὲ τὴν περιγραφὴν αὐτῶν παρὰ Schillbach

ματος ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τῆς ὀλκῆς τῶν πρώτων χρυσῶν τῆς πόλεως νομισμάτων, ἃτινα φέρουσι τὴν ἐπιγραφὴν ΖΜΥΡΝΑΙΩΝ ΠΡΥΤΑΝΕΙΣ. 1)

Ἐκτὸς τῶν γνωστῶν σταθμολογικῶν συστημάτων τῆς ἀρχαιότητος, ἃτινα μᾶς ἐπιδεχαιοῦσι σήμερον καὶ τὰ συνεχῶς ἀνευρισκόμενα νομίσματα, καὶ σηκώματα, ἐκ τῶν σωζομένων σταθμῶν ἀνακαλύπτονται καὶ τινὰ ἄλλα συστήματα ἃτινα πρὸς τὸ παρὸν ἀδυνατοῦσιν οἱ μετρολόγοι νὰ προσδιορίσωσι. Καὶ τοιαῦτα λ. γ. εἰσὶ τὰ ἔλκοντα μᾶν 780 γραμμ. 930 1070 κτλ. Ἐν τοῖς ἀγνώστοις λοιπὸν τυτοῖς συστήμασι δύο καλῶς διατετηρημένα σταθμὰ σμυρναϊκὰ ἐκ μολύβδου κατατάσσουσι καὶ ἕτερον ἔλκον μᾶν ὑπὲρ τὰ 720 γραμμ. Ταῦτα δὲ εἰσὶ τὰ ὑπ' ἀρθ. 220 καὶ 178, ὧν ὁ μὲν φέρει ἐπὶ τῆς μιᾶς αὐτοῦ ἐπιφανείας τρίπουν 2) καὶ ἔνθεν μὲν ἔχει τὴν ἀρχικὴν συλλαβὴν τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως ΣΜΥ ἔνθεν δὲ τὰ γραμμ. ΤΑΡ, ὄντα ἀναμφιβόλως λείψανα τῆς λέξεως τέταρτον, ἥτις ἐπὶ πολλῶν σταθμῶν ἀπηντήθη· ἔλκει δὲ γραμμ. 180 *) ὁ δὲ, ἔλκει γραμμ. 178 καὶ εἰκονίζει ἐπίσης τρίποδα· ἀλλ' ἔνθα μὲν ὁ προηγούμενος φέρει τὰ γράμματα ΣΜΥ, ὁ ἕτερος φαίνεται ὅτι ἔφερε τὴν λέξιν τέταρτον, ἥς τὸ Α μόνον τῆς δευτέρας συλλαβῆς διακρίνεται, ἔνθα δὲ ἐκεῖνος φέρει τὰ γράμματα ΤΑΡ αὐτὸς ΣΜΥ. 3)

Καὶ τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν σταθμῶν τῆς Σμύρνης, ἃτινα, βοηθούμενος ἐκ τοῦ νῦν αὐτῶν βάρους, τῆς ἐποχῆς καὶ τῆς διζτηρήσεώς των, ἀπέδωκα εἰς τὸ ἀττικόν, πτο-

λεμαϊκὸν καὶ περσικὸν σύστημα. Μεταβαίνω δὲ ἤδη εἰς τὰ τοῦ ῥωμαϊκοῦ συστήματος σταθμὰ.

II

Κατὰ τὴν ὁμολογίαν τοῦ κ. Schillbach 1) ὅστις ἀνέγραψεν ἅπαντὰ σχεδὸν τὰ μέχρι τοῦ 1865 γνωσθέντα ἑλληνικὰ τε καὶ ῥωμαϊκὰ σταθμὰ, πάνυ ὀλίγα τοῦ ῥωμαϊκοῦ συστήματος εὑρέθησαν ἐν τῇ κυρίως Ἑλλάδι· ἐκ τῆς συλλογῆς ὅμως τοῦ Μουσείου τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς φαίνεται ὅτι πλείονα τοιαῦτα εὑρίσκονται ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Τὸ ῥωμαϊκὸν σύστημα, ὡς εἶναι δῆλον, εἰσῆχθη εἰς τὰς ἡμετέρας χώρας ἅμ' ὡς οἱ Ῥωμαῖοι ἐγένοντο κατακτηταὶ αὐτῶν, διαρκέσαν καὶ καθ' ὅλην τὴν βυζαντινὴν περίοδον.

Ἐκ τῶν σμυρναϊκῶν λοιπῶν σταθμῶν τοῦ ῥωμαϊκοῦ συστήματος εἰσὶ τριάκοντα καὶ ἕν.

Καὶ λίτρας μὲν βάρος ἔλκουσι

α) Τὸ ὑπ' ἀρθ. 175· ζυγίζει γραμμ. 333 καὶ ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς αὐτοῦ ἐπιφανείας ὑπάρχει ἡ λέξις ΑΓΟΡΑΝΟΜΟΥ, ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας ἀναγινώσκεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ, ὅπερ κατὰ τὴν πρώτην τοῦ σταθμοῦ ἐξέτασιν δὲν εἶχον διακρίνει καλῶς 2). ΜΑΡ(κου) ΛΕΙΒΙΟΥ ΗΩΛΙΑΝΟΥ

β) Τὸ ὑπ' ἀρθ. 240, ἔχον σχῆμα τετραγωνικὸν καὶ φέρον τύπον προτομῆς αὐτοκράτορος· ἔλκει γραμμ. 351

γ) Τὸ ὑπ' ἀρθ. 196 ἐκ λίθου καὶ σχήματος ὀρθογωνίου παραλληλεπίπεδου· ἔλκει γραμμ. 301. Εἶναι δὲ ὀλίγον βεβλημμένον.

δ) Τὸ ὑπ' ἀρθ. 238. Ἀντὶ πάσης ἄλλης αὐτοῦ περιγραφῆς ἐπιτραπέϊω μοι νὰ μεταφέρω τὴν ἐξῆς περὶ τοῦ σταθμοῦ τούτου σημείωσίν μου, δημοσιευθεῖσαν ἐν τῷ 629ῳ

1) *De ponderibus* σ. 190.

2) Σμυρν. Σταθμ. σ. 19—20. Πρὸς. Τὸ ἐμὸν, Περὶ τινος μῆτρας σταθμῶν σ. 6 ὑποσημ. 4.

σ. 196 ἀρθ. 29, 29α, 31 καὶ Ρουσοπούλου ἐν Ἀρχαιολ. Ἐφημ. σ. 314 ἀρθ. 391.

1) Βλ. Brandis, ἐνθ. ἀνωτ. σ. 414.

2) Ὅστις ὡς σύμβολον ἅπαντ' καὶ ἐπὶ πολλῶν νομισμάτων τῆς Σμύρνης. Βλ. Mionnet, *description des médailles antiques III*, ἀρθ. 1049—55. *Suppl. IV*, ἀρθ. 1498—1514.

*) Βλ. Σμυρν. Σταθ. σ. 20.

3) Αὐτόθι σ. 21.

φύλλω τῆς «Προόδου» τῇ 41 Δεκεμβρίου 4876. * Ἐκ προσφορᾶς τοῦ φιλαρχαίου κ. Εὐαγγέλου Τουλιᾶδου ἡ σταθμολογικὴ συλλογὴ τοῦ Μουσείου τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς ἐπλουτίσθη κατ' αὐτὰς δι' ἐνὸς σπουδαιοτάτου σταθμοῦ λίτρας ἔχοντος σχῆμα κυκλικὸν καὶ φέροντος ἀφ' ἐνὸς μὲν τὴν ἐπιγραφὴν (I) ΠΠΑΡΧΟΥ ἀφ' ἑτέρου δὲ

ΜΑΥ
ΕΡΑΣΩΝΟΥ
ΥΟΥΑΣΙΑΡ
ΧΟΥ

ᾧ ἀναγνωστέον *Μ(άρχου) Αὐ(ρήλιου) Ἐρασώνου υἱοῦ Ἀσιάρχου, ἱππάρχου*. Μετὰ δὲ τὰ γράμματα ΜΑΥ ὑπάρχει ὁ ἐξῆς τετράγωνος τύπος τῆς σφραγίδος αὐτοῦ τοῦ ἱππάρχου πρὸ γράμματα μικρά.

[ΜΑΥ]
[ΕΡΑΣ]ΩΝΟ
Υ [ΥΙΟ]ΥΑ
[ΣΙ]ΑΡΧΟ
[ΥΙ] ΠΠΑ

Ἡ σφραγὶς αὕτη, φέρουσα τὴν αὐτὴν ἐπιγραφὴν, ἦν καὶ ὁ σταθμὸς, ἐτέθη ὑπὸ τοῦ ἱππάρχου Ἐρασώνου πρὸς ἐνδειξὴν ὥστε ὁ σταθμὸς οὗτος εἶναι ἀκριβοῦς καὶ ἐπομένως δύναται νὰ ᾔναι ἐν χρήσει.

Εὐρέθη δὲ οὗτος εἰς τὸν *Μεγάλον Ταρλά*, κείμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀπὸ Σμύρνης εἰς Σεβδίκιοι ἀγούσης, ἐνθα ἀνεκαλύφθησαν καὶ δύο ἐπιγραφαὶ τοῦ αὐτοκράτορος Οὐεσπασιανοῦ, ὡς ἐπισκευαστοῦ τῶν ἀπὸ Σμύρνης εἰς Ἐφεσον ὁδῶν. 4)

Ἐκ τῶν μέχρι σήμερον εὑρεθέντων ἐν Σμύρνῃ σταθμῶν ἐγνωστοποίησα πέντε ἀγορανόμους τῆς πόλεως, ἐνῶ πρότερον δύο μόνον ἦσαν γνωστοὶ ἐξ ἐπιγραφῶν· ἐκ τοῦ νέου λοιπὸν τούτου σταθμοῦ γνωστοποιῶ καὶ ὀγδοὺν ἀγορανόμον ὀνομαζόμενον

4) Ἐδημοσιεύθησαν δὲ αὗται κατ' ἀντίγραφον τοῦ κ. Γ. Ἐαρινοῦ ἐν «Μουσείῳ καὶ Βιβλιοθήκῃ» περιοδ. Β'. ἐτ. α. σ. 1—2.

Μ(άρχου) Αὐ(ρήλιου) Ἐρασώνην οὗτινος 3 πατὴρ ἦν υἱὸς Ἀσιάρχου. Τὸ ὄνομα Ἐρασώνης δὲν εἶναι γνωστὸν εἰς τὰ λεξικά.

Συνήθως τὰ σταθμὰ τῆς Σμύρνης, ἅτινα φέρουσιν ὀνόματα ἀγορανόμων, ἔχουσι καὶ τὸν τίτλον αὐτῶν ΑΓΟΡΑΝΟΜΟΥ· ἀλλ' ὁ νέος οὗτος σταθμὸς ἀντὶ τοῦ συνήθους ἔχει ΙΠΠΑΡΧΟΥ.

Ὁ τίτλος οὗτος ἀναμιμνήσκει μοι δύο ἐπιγραφας, δι' ὧν γίνονται γνωστοὶ δύο ἀγορανόμοι τῆς Σμύρνης, οἵτινες, πρὶν ἢ ἐκλεχθῶσιν ὡς τοιοῦτοι φαίνεται, ὅτι ἦσαν ἱππάρχοι 1).

ὑποθέτω λοιπὸν ὅτι καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ σταθμοῦ τούτου μνημονευόμενος Μ. Αὐ. Ἐρασώνης, πρὶν ἐκλεχθῆ ἀγορανόμος, ἦν ἱππάρχος· ἀλλὰ διατί νὰ μὴ διατάξῃ νὰ γραφῇ ἐπ' αὐτοῦ ὁ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ προσήκων αὐτῷ τίτλος; Ἔνεκα τοῦ τίτλου λοιπὸν τούτου ὁ σταθμὸς οὗτος εἶναι πρωτοφανής. Ἐλκει δὲ γραμμ. 343,933. *

Ἐκτὸς τῶν δύο τούτων λιτρῶν εἶχον περιγράψει πέρυσιν ἐν τῷ 428 φύλλῳ τῆς «Ἰωνίας» καὶ δύο ἑτέρας σπουδαίας λίτρας, αἵτινες δυστυχῶς δὲν κοσμοῦσι τὴν συλλογὴν τοῦ Μουσείου τῆς ἡμετέρας πόλεως, ἀλλ' ἐπωλήθησαν, ὡς ἐπληροφορήθην, εἰς τινα ἐν Ἀθήναις ἰδιώτην.

Ἡ μία εἶναι σχήματος κυκλικοῦ διαμ. 0,086. Ἐχει δὲ ἐπὶ μὲν τῆς μιᾶς αὐτῆς ἐπιφανείας τὴν ἐπιγραφὴν Μ(άρχου) ΑΥΡ(ηλίου) ΜΗΤΡΟΧΟΥ· ἐπὶ δὲ τῆς ἑτέρας ΑΓΟΡΑΝΟΜΟΥ. Ἐλκει γραμμ. 383.

Ἡ ἑτέρα ἔλκει γραμμ. 349. Ἐχει δὲ σχῆμα μηνοειδές· ὕψ. 0,068 καὶ μῆκ. 0,125. Φέρει δὲ ἀφ' ἐνὸς τὴν ἐπιγραφὴν ΑΥΡ(ηλίου) ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ· ἀφ' ἑτέρου δὲ ΑΓΟΡΑΝΟΜΟΥ καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἀγορανόμου τούτου. *)

Μιᾶς καὶ ἡμισείας λίτρας σταθμὸν ἔλκει ὁ ὑπ' ἀρθ. 62 φέρων ἀφ' ἐνὸς τὴν ἐπιγραφὴν ΑΥΡΗΛΙΟΣ ΠΕΡΠΕΡΟΥ μετα τετρα-

1) Ὁρα C.I.G. ἀρθ. 3193 καὶ 3204.

*) Περὶ τοῦ σταθμοῦ τούτου πρὸβλ. τὸ ἐμὸν. Περὶ τινος μήτρας σταθμῶν σ. 6.

γώνου ἐν τῷ μέσῳ τύπου τῆς σφραγίδος αὐτοῦ, ἀφ' ἑτέρου δὲ ΑΓΟΡΑΝΟΜΟΥ. 1) Ἐλκεῖ δὲ οὗτος γραμμ. 474.

Ἡμιλίτρου δὲ σταθμὸν ἔλκουσι

α) Τὸ ὑπ' ἀρθ. 64 ἄσημον τετραγώνον σταθμίων, πλὴν καλῶς διατετηρημένον, ὅπερ ζυγ. γραμμ. 157,7. *)

β) Τὸ ὑπ' ἀρθ. 76, ὅπερ ἐστὶ σχήματος κυκλικοῦ καὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπάρχουσι τέσσαρες τύποι, περιέχοντες ἑκάστου τὰ γράμματα ΔΗ. ἔλκει δὲ γραμμ. 161 **).

γ) Τὸ ὑπ' ἀρθ. 78, σχήματος τετραγώνου καὶ καλῶς διατετηρημένον φέρει ἀφ' ἑνὸς ἑξ τύπων στρογγύλους ὧν ἕκαστος ἔχει τὸ μονόγραμμα ὅπερ, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω, ἀπαντᾷ καὶ ἐπὶ δύο ἑτέρων σταθμῶν. Ζυγίζει δὲ γραμμ. 151.

δ) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 228 ἄσημον σταθμίων, σχήματος τετραγωνικοῦ, ἔλκει γραμμ. 127.

Τεσσάρων δὲ οὐγγιῶν ὀλκήν ἔλκουσι τὰ ὑπ' ἀριθ. 94 καὶ 215. Τὸ πρῶτον εἶναι σχήματος τετραγωνικοῦ καὶ φέρει τέσσαρας τύπους στρογγύλους, ὧν ἕκαστος φέρει ἑκτυπον δυσδιάκριτον. Ζυγίζει δὲ γραμμ. 107,2. Τὸ δεύτερον ἔχει σχῆμα κολοβῆς πυραμίδος (ὅψ 0,044) καὶ ἔλκει γραμμ. 107. Φέρει δὲ ὑπὸ τὴν βάσιν τὰ γράμματα ΔΙ, ἅτινα εἰσὶν ἴσως τὰ ἀρχικά ὀνόματος ἀγορονόμου. Ἀλλὰ πιθανὸν νὰ σημαίνωσι καὶ δραχμας δέκα = Δ(ραχμαί) Ι', καὶ τότε τὸ σήκωμα τοῦτο νὰ ᾖ δεκάδραχμον τῆς συριακῆς μνᾶς, ἥτις ἔλκει 1070 περίπου γραμμ. — Ὁ κ. *Adrien de Longpérier* ἐδημοσίευσεν πρὸ πολλοῦ 1) σταθμὸν εὑρεθέντα ἐν Συρίᾳ καὶ διαφυλαττόμενον νῦν ἐν

τῇ ἐν Παρισίοις δημοσίᾳ Βιβλιοθήκῃ, ἔλκοντα δὲ γραμμ. 1068,20· φέρει δὲ καὶ τὴν ἐπιγραφὴν ΔΗΜΟΣΙΑ Μ(Ν)Α. Ὁ αὐτὸς ἐδημοσίευσεν καὶ ἡμίμναιον ἔλκον γραμμ. 535,15, ὡς καὶ τέταρτον ἔλκον γραμμ. 267,80. Πρόδηλον ἄρα ἐκ τῆς ὀλκῆς τῶν σταθμῶν τούτων ὅτι ὑπῆρχεν καὶ σύστημα μνᾶς ἔλκούσης περὶ τὰ 1070 περίπου γραμμ. Ἐάν λοιπὸν ὁ σταθμὸς τοῦ ἡμετέρου Μουσείου μὴ ᾖ τριτημόριον λίτρας, κατὰ τὴν προτεινομένην ἐξήγησιν τῶν ἐπ' αὐτοῦ γραμμάτων ΔΙ, δύναται νὰ ἐκληφθῇ καὶ ὡς δεκάδραχμον συριακῆς μνᾶς.

Διούγγια δ' εἰσὶ

α) Τὸ ὑπ' ἀρθ. 104, ὅπερ φέρει ἀφ' ἑνὸς δύο τετραγώνους τύπους, ὧν ἕκαστος περιέχει τὸ μονόγραμμα ΝΕ. Ζυγίζει δὲ γραμμ. 47,2^{*)}

β) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 177 φέρει ἀφ' ἑνὸς δύο στρογγύλους τύπους μετὰ δελφίνου ἐν ἑκάστῳ. Ζυγ. δὲ γραμμ. 53,417. **)

γ) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 218 φέρον ὠραίαν προτομὴν αὐτοκράτορος ῥωμαίου, πιθανῶς δὲ τοῦ Μάρκου Αὐρηλίου. Ζυγ. γραμμ. 59^{***)}.

δ) Τὸ ὑπ' ἀρθ. 107. ἔλκει γραμμ. 54,793, φέρει δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν δύο τετραγώνους τύπους, ὧν ἕκαστος περιέχει τὸ αὐτὸ μονόγραμμα, ὅπερ ἄνευ ἀμφιστολίας δυνάμεθα νὰ ἀναγνώσωμεν *Zmyrnaίων* 1)· ἀφ' ἑτέρου δὲ δύο στρογγύλους τύπους περιέχοντας ἕκαστον ἑκτυπον δελφίνου.

* Ὁρα Σμυρ. Στ. σ. 19.

** Πρβλ. Σμ. Στ. σ. 20.

*** Ὁρα τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ 1ῳ πίνακι τῶν Σμυρ. Σταθ.

1) Ὁ σταθμὸς οὗτος εἰκονίσθη καὶ περιεγράφη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ κ. *Schillbach*, ὅστις εἶδεν αὐτὸν παρὰ *Gonzenbach*. Ὁρα *de Ponderibus* σ. 200 ἀρθ. 93 καὶ *tav.* ἀριθ. 93. λέγει δὲ περὶ αὐτοῦ ἐν σ. 192 α *in altera area exhibet duo quadrata incusa prorsus paria, in quibus monogramma mihi quidem non perspicuum conspicitur... in altera autem duae notae rotundae sunt incusae, in quibus aut delphinus, au*

1) Ὁρα τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν «Σμ. Σταθ.» πιν. 3. Πρβλ. καὶ τὴν περί τινος μήτρας σταθμῶν πραγματείαν ἐν σ. 6.

*) Ἡμιλίτρον, εὑρεθὲν ἐν Μήλῳ, ἔλκει τὸ αὐτὸ σχεδὸν βάρος δηλ. γραμμ. 457,6 Ὁρα *Schillbach* σ. 240 ἀριθ. 96.

**) Σμυρ. Σταθ. σ. 18 πιν. 4.

1) *Annal. dell' Instituto*, 1847. σ. 310, 342, 344. *tav. XLV.* ἀριθ. 44—43,

ε) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 241 φέρει τὸν τύπον τῆς αὐτοκρατορικῆς προτομῆς ἣν εἶς τὸ ὑπ' ἀριθ. 420, 218 καὶ 219. Ζυγ. γρ. 59. 913.

Μιάς δὲ οὐγγίας βάρος ἔλκουσι :

α) τὸ ὑπ' ἀριθ. 112. σχημ. τετραγ. ἐπιμ. ἔλκει γραμμ. 23,5.

β) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 113 σχημ. τετραγ. ἐπιμ. ἔλκει γραμμ. 27,5.

γ) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 188 σχημ. τετραγ. ἔλκει γραμμ. 27,5.

δ) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 227 σχημ. τετραγ. ἔλκει γραμμ. 26, φέρει τύπον στρογγύλον μετὰ τοῦ μονογράμματος **AB** 1)

ε) Τὸ ὑπ' ἀριθ. 219 σχημ. κυκλ. ἔλκει γραμμ. 31,280 φέρει δ' ἐν τῷ μέσῳ τύπον αὐτοκρατορικῆς προτομῆς.

Καὶ αἱ ἐξ αὐτῶν οὐγγίαι διατηρήθησαν καλῶς, ἐν γένει δὲ καὶ ἅπαντα τὰ ῥωμαϊκὰ ταῦτα σταθμά. Ἡμιούγγιον δὲ ἐστὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 189, ἔλκον γραμμ. 15· ἔχει δὲ σχῆμα τετραγωνικόν.

Ἐν τέλει περιγράψω καὶ τὰ βυζαντινὰ σταθμά τῆς πόλεως ταύτης, ὧν ἀπλὴν μόνον μνείαν ἐποίησα ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν σμυρναϊκῶν σταθμῶν.

Ἀριθ. 66. Διούγγιον χαλκοῦν, σχήματος τετραγωνικοῦ, ἔλκει δὲ γραμμ. 52,275 Φέρει δὲ ἀφ' ἐνὸς στέφανον ἐν ᾧ σταυρὸς καὶ τὰ στοιχεῖα ΓοΒ ἅτινα σημαίνουσιν οὐγγίας δύο. 2)

prora navis, ut Postolacca opinatur, effictus est. Duae vero uncias eo pondere exprimi facile conicitur ex eo, quod pendit gramm. 54,85; quamquam paul est gravius pondera justo. »

1) Τοῦ σταθμοῦ τούτου γίνεται μνεία ἐν σ. 21 τοῦ καταλ. τῶν Σμυρν. σταθμ.

2) Ὅρα τὴν εἰκόνα τοῦ σταθμοῦ τούτου παρὰ τῷ κ. Schillbach, *de ponderibus. lav. XIV*, ἀριθ. 94, ὅστις πρῶτος ἐξέδοτο αὐτὸν ὅτε κατείχετο ὑπὸ τοῦ Gonzenbach. Κατὰ παραδρομὴν δὲ ἴσως ἐσημείωσεν ὁ ἐκδότης ὅτι ἔλκει γραμμ. 70,345. Ἐν σ. 192 τοῦ καταλόγου τοῦ κ. Schillbach λέγει περὶ τῆς ὀλκῆς τοῦ σταθμοῦ τούτου τὰ ἑξῆς « *in area. intra co-*

Ἀριθ. 81. Οὐγγία, ἐκ χαλκοῦ, σχήματος δὲ κυκλικοῦ, διαμ. 0,025, ἔλκει γραμμ. 23.

Ἀριθ. 221. Οὐγγία ἐκ χαλκοῦ σχήματος δὲ κυκλικοῦ (διαμ. 0,028)· ἔλκει δὲ γραμμ. 25,568. Ἀφ' ἐνὸς φέρει τὰ στοιχεῖα ΓοΑ μετὰ δύο μικρῶν σταυρῶν. Τὰ στοιχεῖα σημαίνουσιν οὐγγία ἁ.

Ἀριθ. 223. Ἡμιούγγιον χαλκοῦν, κυκλικόν (διαμ. 0,0!)· ἔλκει δὲ γραμμ. 12,5

Ἀριθ. 229. Πέμπτον οὐγγίας ἔλκον γραμμ. 5,073. ἔχει δὲ σχῆμα ἐπίμνηκας.

Ἀριθ. 85. Σταθμὸς στρογγύλος· ἐκ χαλκοῦ, ἔλκει δὲ γραμμ. 11,5 ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τρία νομίσματα ἢ ἡμίσειαν οὐγγίαν 23 γραμμαρίων (Πρβλ. ἀριθ. 81). Τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ βάρος δεικνύουσι καὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ ΝΓ.

Ἀριθ. 222. Σταθμὸς ὀρειχάλκινος· κυκλικὸς (διαμ. 0,02)· ἔλκει δὲ γραμμ. 17,5 ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τέσσαρα νομίσματα.

Ἀριθ. 224. Σταθμὸς ὀρειχ. κυκλικὸς (διαμ. 0,02). ἔλκει δὲ γραμμ. 8 ἀντιστοιχοῦντα πρὸς δύο νομίσματα.

Ἀριθ. 225 Νόμισμα ἐν ἔλκον γραμμ. 4,422· ἐκ χαλκοῦ σχήματος δὲ τετραγ. Ἀφ' ἐνὸς ἐγκεχάρακται ἐν I πλαγίως.

Α. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ ΚΕΡΑΜΕΥΣ.

ronam conspicis crucem, sub cuius brachiis ΓοΒ legis, ceterum omnia quae comparent, lineis leviter incisis expressa sunt. Litterae inscriptae nos docent, pondus esse unciam duarum sive sextantem; at quomodo quadrat id quod pendit? Gramm. 70,345 efficiunt plus quam duas minas et dimidiam. Equidem nondum inveni unciam aliquando usitatam fuisse gramm. 35, 1725. Attamen fuisse non negabimus quomobrem tertium pondus (ὄρα ἀνωτ. σ. 51 ἀριθ. 110 ἐν ὑποσημ.) in quo leguntur litterae IN incisae, quum pendat gramm. 34, 72 item dicemus ejus, modi unciam novam. » Ἀλλ' εἰς δευτέραν τοῦ καταλόγου τοῦ ἐκδοσιν πιστεύω ὅτι προθύμως θέλει ἐπιδιορθώσῃ ὁ συγγραφεὺς τὸ χωρίον τοῦτο, ἀφοῦ ὁ σταθμὸς οὗτος ἔλκει γραμμ. 52,275.